

Kutt-undersøkelsen 2024

Konsekvenser for ansatte av nedskjæringer i bevilgningene til universiteter og høyskoler

Skriftserien
5/2024

Nedskjæringene rammer forskning og undervisning hardt

Forskerforbundet spurte høsten 2024 alle medlemmer ansatt ved et universitet eller en høyskole om konsekvensene av nedskjæringer i grunnbevilgningene til høyere utdanningsinstitusjoner de siste årene. Over 4 200 personer har svart. Undersøkelsen viser at ansatte i alle utdanninger og ved alle institusjoner er påvirket av kuttene. De rammer bredt og alle fag- og ansattgrupper.

Her er funnene kort oppsummert:

- To av tre ansatte er allerede påvirket av nedskjæringer ved egen institusjon.
- De viktigste konsekvensene er stress, arbeidspress, dårligere arbeidsmiljø, færre ressurser til undervisning/studentaktivitet, forskning og vitenskapelig støttefunksjoner.
- Over 90 % er bekymret for at nedskjæringer vil påvirke arbeidssituasjonen negativt framover.
- To av tre frykter for egen stilling og nesten alle er litt eller veldig bekymret fagutviklingen, forskningen, undervisningen og arbeidsmiljøet.
- Over halvparten mener det er *svært* sannsynlig at nedskjæringene vil påvirke dem og arbeidssituasjonen negativt i nær framtid, og bare 6 prosent tror det ikke er sannsynlig.
- Ansatte i stipendiat- og postdoktorstillinger er mest bekymret, og mange gir uttrykk for å være desillusjonerte i kommentarfeltet.
- Et stort antall respondenter rapporterer i kommentarfeltet om redusert kvalitet på utdanning og forskning, og at forskningstalenterne forsvinner.

Det har ifølge myndighetenes egne tall aldri vært flere studenter ved norske høyere utdanningsinstitusjoner (bortsett fra pandemiåret) enn i 2024.¹ Det har ifølge DBH heller aldri vært flere publiseringspoeng enn i siste registreringsår 2023 (bortsett fra pandemiåret). Likevel har grunnbevilgningene til de statlige universitetene og høyskolene blitt redusert med ABE-kutt, inndragning til satsinger, inndragning for redusert reisevirksomhet, inndragning av ekstra studieplasser og rekrutteringsstillinger under pandemien, inndragning for å ta studieavgift for studenter utenfor Norge og EU og avgift for gjentak av bestått eksamen. De årlige effektiviseringskuttene utgjør akkumulert over 2 milliarder kroner for statlig UH-sektor alene.

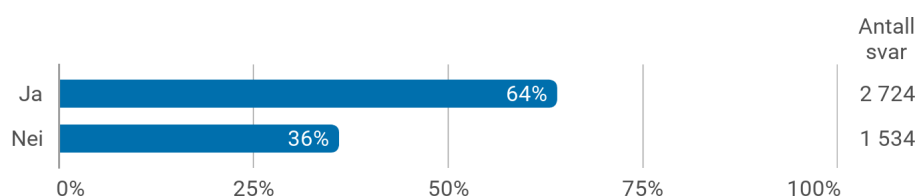
Våre medlemmer rapporterer om at nedskjæringene svekker den vitenskapelige aktiviteten, og særlig undervisningen og studentaktiviteter. De er bekymret for kvaliteten på utdanningen og forskningen framover, og uttrykker uro over arbeidsmiljøet og rekrutteringen til vitenskapelige stillinger i tida framover. Jobbsikkerhet er et nødvendig grunnlag for akademisk frihet. Det samme gjelder i høy grad friheten til å velge tema og innretning på forskningen. Det er derfor grunn til å være urolig for den akademiske friheten når 65 prosent av de vitenskapelig ansatte frykter for egen jobb og det er stadig mindre midler til fri forskning.

¹ <https://www.regjeringen.no/no/aktuelt/fjerning-av-karakterkrav-funka-rekordmange-sjukepleiarstudentar-og-oppgang-pa-lararutdanningane/id3067782/>

1. Nedskjæringenes påvirkning på arbeidet

To av tre av våre medlemmer er allerede påvirket av kuttene (Figur 1). Vitenskapelig ansatte (VA) er noe mer påvirket enn teknisk-administrativt ansatte (TA), mens både administrative og faglige ledere er sterkt berørt.

Figur 1: ALLE: Har du selv i ditt arbeid blitt påvirket av nedskjæringer ved egen institusjon?

De private høyskolene er jevnt over noe mindre rammet enn de statlige. Hardest synes det å ha gått utover ansatte ved disse institusjonene:

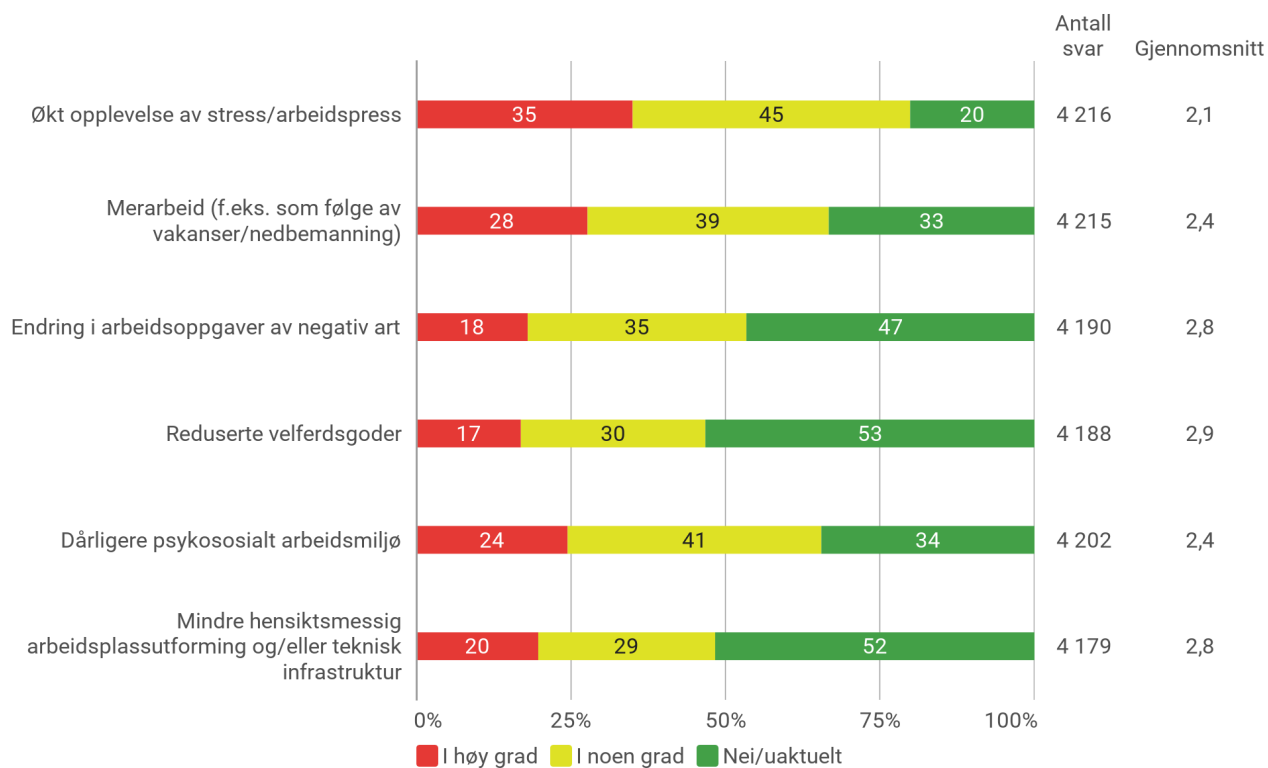
- Arkitektur- og designhøyskolen
- Høgskolen i Innlandet
- Høgskolen i Østfold
- Musikkhøyskolen
- Nord universitet
- NTNU
- UiT
- UiB
- USN
- VID

Det er tilsynelatende ansatte ved naturvitenskap, helsefag og medisin og veterinær-/landbruksfag som er mest berørt av kuttene. Best ut kommer jus, teknologi og økonomi/merkantile fag.

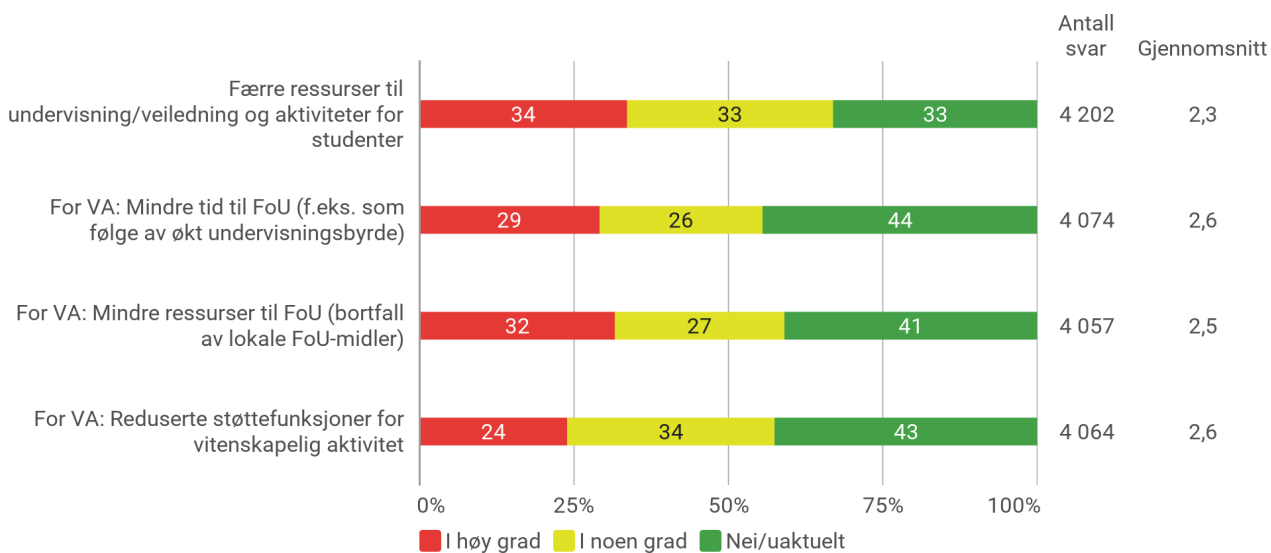
Når vi spurte hvilke områder man eventuelt har opplevd negative endringer som følge av kuttene i basisbevilgningene de siste tre årene, så svarer et stort flertall at det særlig er stress, merarbeid og dårligere arbeidsmiljø som er en konsekvens (Figur 2). Omtrent halvparten har dessuten opplevd negative endringer i arbeidsoppgavene, reduserte velferdsgoder og mindre hensiktsmessig arbeidsplassutforming.

Et klart flertall av de vitenskapelig ansatte rapporterer dessuten om reduserte ressurser til undervisning og studentaktivitet, mindre tid og ressurser til forsknings- og utviklingsarbeid (FoU) og dårligere støttefunksjoner (Figur 3).

Figur 2. ALLE: Har du opplevd negative endringer som følge av nedskjæringer de siste tre årene på følgende områder?

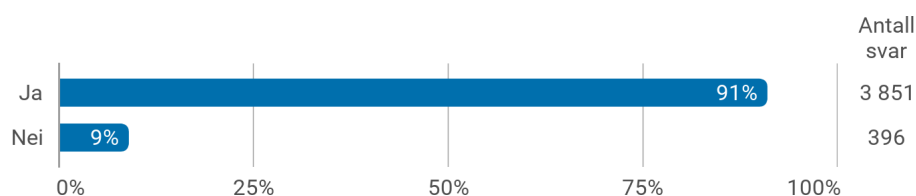
Figur 3. Vitenskapelig ansatte: Har du opplevd negative endringer som følge av nedskjæringer de siste tre årene på følgende områder?

2. Framtidsutsikter

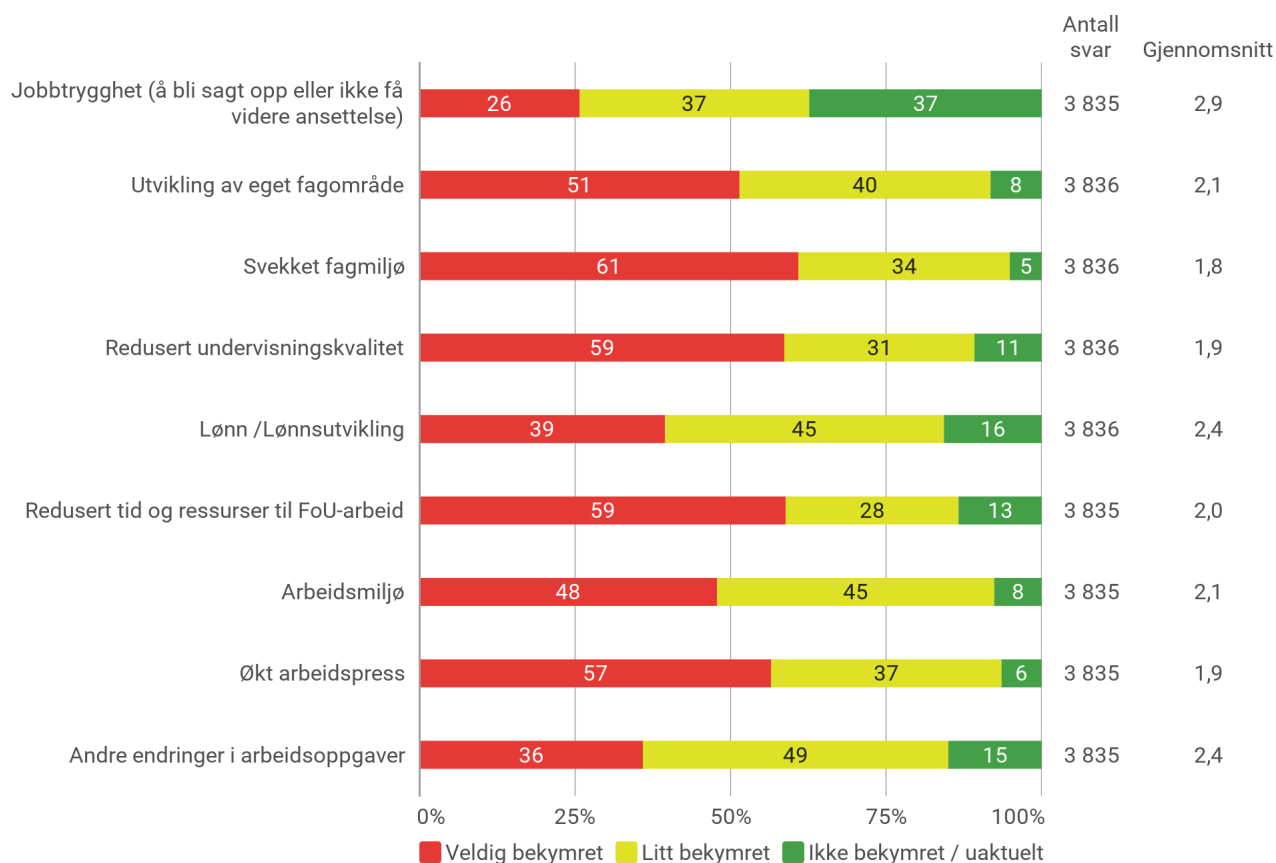
Ni av ti ansatte er bekymret for at nedskjæringene vil påvirke arbeidssituasjonen ytterligere i negativ retning i tida framover. Blant ansatte i rekrutteringsstilling er det 96 prosent som er bekymret. Også blant ansatte ved de private høyskolene er det en stor majoritet (78 %) som er urolige for framtiden.

Figur 4: Er du bekymret for at nedskjæringene vil påvirke din arbeidssituasjon negativt framover?

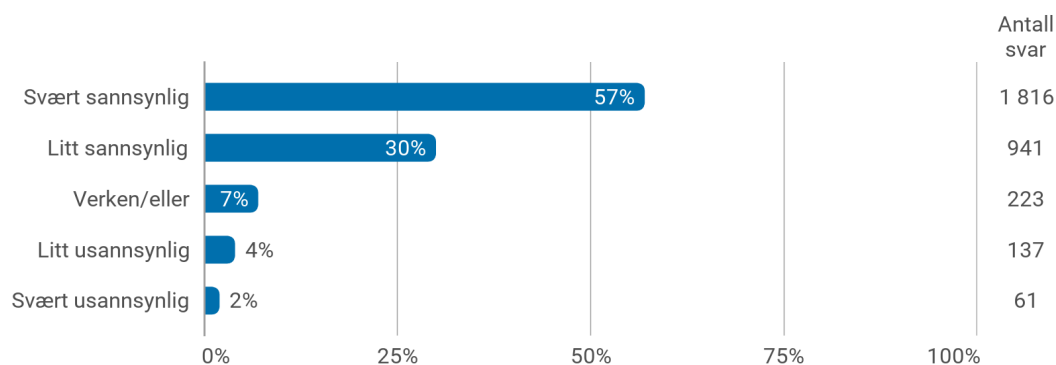
De som ga uttrykk for å være bekymret fikk deretter et spørsmål om hva de var bekymret for. Svarene tyder på at mange er urolig for en rekke områder, særlig for fagfeltet sitt og den vitenskapelige aktiviteten knyttet til undervisning og FoU, hvor en klar majoritet er «veldig bekymret» (Figur 5). 63 prosent er dessuten veldig eller litt bekymret for å bli sagt opp eller ikke få forlenget ansettelsen sin; vitenskapelig ansatte i større grad (65 %) enn TA (55 %).

Figur 5: Hva er du bekymret for?

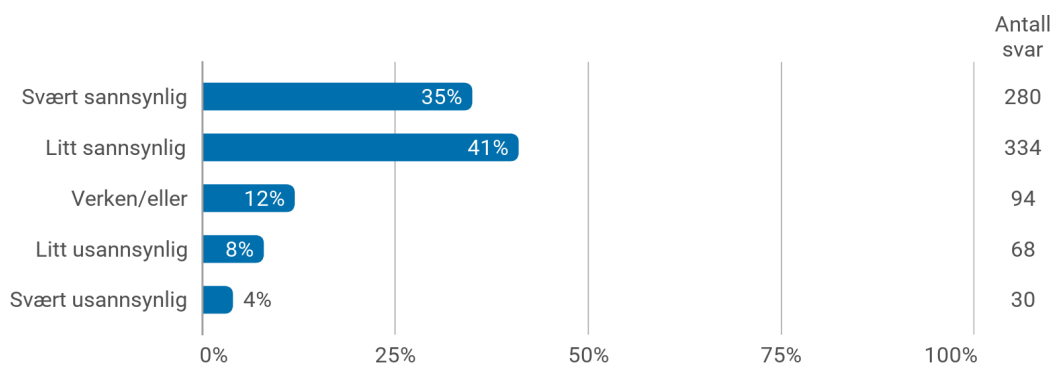

Til sist spurte vi også medlemmene om hvor sannsynlig de mente det var at nedskjæringene ville påvirke dem og arbeidssituasjonen negativt i nær framtid. En stor majoritet mener det er sannsynlig, spesielt blant de vitenskapelig ansatte (Figur 6).

Figur 6: Vitenskapelig ansatte: Hvor sannsynlig tror du det er at nedskjæringene vil påvirke deg og din arbeidssituasjon negativt i nær framtid?

Figur 7: Teknisk-administrativt ansatte: Hvor sannsynlig tror du det er at nedskjæringene vil påvirke deg og din arbeidssituasjon negativt i nær framtid?

3. Kommentarer

Undersøkelsen ble avsluttet med et åpent kommentarfelt. Det er kommet inn flere hundre kommentarer. Kommentarene i undersøkelsen viser en bred bekymring for de negative konsekvensene av budsjettkutt og nedskjæringer i høyere utdanningsinstitusjoner i Norge.

Hovedtemaene som fremkommer inkluderer:

- **Økt arbeidsbelastning:** Mange ansatte opplever høyere arbeidsbelastning på grunn av reduserte ressurser, færre ansatte og større undervisningsforpliktelser, noe som fører til dårligere undervisningskvalitet og redusert tid til forskning.
- **Svekket arbeidsmiljø:** Det rapporteres om forverret arbeidsmiljø og økende stress, med et negativt arbeidsklima preget av usikkerhet og konkurranse mellom kollegaer.
- **Redusert forskningskapasitet:** Budsjettkuttene påvirker forskningstiden og mulighetene til å søke ekstern finansiering, noe som svekker langsiktig forskningskvalitet og innovasjon.
- **Kvalitetsfall i utdanning:** Økt fokus på å produsere studiepoeng på bekostning av forskning og kvaliteten på undervisningen, med mindre praktisk erfaring for studentene.
- **Økonomisk usikkerhet:** De som har midlertidige stillinger og doktorgradsstipendiater uttrykker bekymring for manglende jobbmuligheter og økt press på eksternt finansierte prosjekter.

Statistisk oversikt over type svar

Basert på innholdet, kan kommentarene kategoriseres slik (antall basert på tema og eksempler):

Type kommentar	Antall
Økt arbeidsbelastning og stress	~25 %
Svekket forskningskapasitet	~20 %
Redusert undervisningskvalitet	~15 %
Negative konsekvenser for arbeidsmiljø	~10 %
Økonomisk usikkerhet og jobbsikkerhet	~15 %
Administrative utfordringer	~10 %
Andre (f.eks. politisk kritikk)	~5 %

Et lite knippe sitater fra kommentarfeltet

Det at nesten all diskusjonen handler om penger eller sparing er svært uheldig for et universitet hvis oppgave ikke er å produsere penger, men forske, undervise og interagere med samfunnet. Dette påvirker stemningen, motivasjonen, og på sikt også kvaliteten på det vi gjør.

We have used the past 4 years trying to strengthen our discipline group and increase quality of research and teaching. However due to the cuts, we lost two key employees: one that did not have the contract renewed, despite reassurance about this for years, and another that continues to work but is asking to change faculties because the work environment has become unsustainable. So our group is weakened and our area may be completely erased from existence, and job opportunities for me here to continue to develop it are very unlikely.

Working and researching in Norway is not economically profitable. Researchers will opt for other options whenever they can. And our students are not interested in obtaining a doctoral degree and pursuing an academic career. Norway is a rich country. The problem is not economic, it is political.

I am disappointed in the current government and its unwillingness to support higher education. What is even sadder, though, is that I don't believe that any of the parties/fractions will increase funding to the universities. Education, higher or otherwise, is not important to the Norwegian population at large.

We are losing talent at a high rate, both in terms of talented academic staff leaving for positions at other universities (mostly abroad) and in terms of reduced recruitment, both for positions and for students. Morale is at an all-time low (at least in the past 30 years). Cuts are being justified at the national level by low student recruitment, but the result is a downward spiral and suggests that the government does not see the value of having publicly funded universities at all.

Vurderer sterkt å søke jobb utenfor akademia pga. for stort arbeidspress, ubetalt overtid, urealistiske faktorer for undervisningsarbeid, mer krevende og stadig større antall studenter per ansatt, dårlig lønnsutvikling, mer og mer forskningstid brukt på administrasjon (knyttet til både undervisning og forskning), mindre forskningstid og midler, og som følge av alt dette, dårlig arbeidsmiljø som ikke fremmer trivsel på jobb.

Vi vil måtte prioritere hardt for å kunne tilby undervisning av god kvalitet, og det vil antakelig gå mest ut over tid til FoU-arbeid som er den viktigste grunnmuren for utdanning over tid. Slik vil fagfeltet rammes gradvis slik at vi går dårligere helsetjenester i møte i fremtiden.

Vi mister verdifulle kolleger og det er en veldig reell sjanse for at jeg mister jobben min selv.

Vi henter inn penger eksternt, og merker ikke så mye. Det vi merker er at institusjonen prøver å ta hånd om stadig større del av forskningsmidlene til overhead, leiested, leie av instrumenter, osv. Og tiden går med til å serve en stadig økende bestand av digitale plattformer som innføres som en del av den evig økende byråkratiseringen av akademia. Disse tingene spiser av vår tid og våre midler. Det blir ikke mye igjen til forskning, som burde vært institusjonens primær oppgaver.

Vi har flere stillinger som inndras samtidig som arbeidsoppgavene øker og forskningsfri forsvinner.

Vi får jevnlig flere oppgaver, men ingen ekstra ressurser. Særlig alvorlig er det at vi utvikler flere og flere fleksible grunnutdanninger, uten ekstra tildelinger av ekstra bemanning.

Jeg vet ikke om jeg har jobb til neste år.

Utryggheten gir et ekstremt aggressivt og giftig arbeidsmiljø. Det er så ille her at selv sterke folk blir alvorlig syke av det.

Jeg og mange VA kolleger er svært bekymret for hvordan nedskjæringene vil påvirke Norge som kunnskapssamfunn, vår evne til grønn omstilling, vårt demokrati.

This seems an unacceptable situation which the whole higher education system should fight against. We should not passively let this happen. Education and research are fundamental to future well-being at individual and national levels. I would support strong strike action.

So far, it feels like the fear of budget cuts is used as a way of justifying unpopular changes, which may not even be cost-saving.

There are almost no existing funding options to conduct research, salaries are becoming less competitive internationally and are not in line with the cost of living in Norway, the working environment is less diverse, and there are fewer possibilities for collaboration.

The writing is on the wall. Research and higher education is not a priority for the current government. Concerning is also the poor performance of the recent ministers of education. Even more concerning is that the current and past ministers of education apparently are not willing to listen to the advice by the research/education institutions. Speaking as a foreign employee, this makes Norway not an attractive country to work in.

The situation has gone from difficult to disastrous.

ER ikke så redd for endringer som følge av nedskjæringer, det kan være fornuftig å innimellom måtte "trimme" virksomheten. UH sektoren har hatt en voldsom vekst, men ungdomskull avtar fremover og det er da naturlig at vi og må ta ned noe virksomhet

We are explicitly told to offer poorer service to students and spend less time preparing for teaching. We are asked to do more student recruitment with no additional funding for programs that we know are decreasing in quality. [...] The process of eliminating courses and programs to reduce costs also encourages departments to defend their own programs and discourages cooperation with other departments.

The higher stress levels among both leadership and staff lead to a more aggressive work environment with a subsequent increase in sick leave. Decreased funding and increased work pressure kills all the invisible "microtasks" we perform every day (informal check-ins with each other, helping each other out when needed, all the little things we do to stay on top of things). These microtasks greases the wheels of large institutions, and without them little grains of sand can do a lot of damage.

For years, we have been working much more than the hours in our work schedule. Now, we are expected to contribute even more to bring in money and balance the budget.

Not many of us can get a reasonable job outside academia after 15-25 years as scientific researchers. Those who can will surely take the first opportunity to leave.

It is a disastrous situation, and a waste of the careers of many excellent researchers. That the budget cuts should come after a pandemic, where the usefulness of a basic research program should have been obvious for the entire world, I find it morally dubious that Norway with all its wealth has decided not to contribute to the common cause.

Terrible work overload.

Talents don't see research or academia as a future. Research and academia were previously attractive due to autonomy, interesting questions, flexibility and stimulating work environment. Now, all these 'benefits' are at stake and talents chose more secure career paths with higher salaries and in fields that they see are invested in.

Together with the rest of academia, we work long hours without compensation. The sector depends on this 'dugnad' to fulfil the goals set by the government and institutions. The motivation for contributing with these many extra hours of our spare-time has recently dropped substantially.

TAP-personale er allerede underbemannet i organisasjonen. En ytterligere nedskjæring vil ødelegge/forringe arbeidsmiljøet og de tjenestene vi skal gi til de vitenskapelige og studenter. Det er det gode arbeidsmiljøet som skaper de effektive og fruktbare resultatene som både VA og studenter er tjent med.

I fellesadministrasjonen er det kuttet med sløv smørkniv og det oppleves som ekstremt belastende at det er kuttet flere årsverk samtidig som vi nektes de økonomiske smulene som skal til for at enheten vår skal fungere.

Motivasjonen og arbeidsgleda på faget og på instituttet generelt er på eit minimum og det kjennest heller ikkje som om lokale leiarar (institutt- og fakultetsleiing) på noko vis kjempar for at vårt institutt skal verta minst mogleg skadelidande av kutta og at me ikkje skal spare oss til fant.

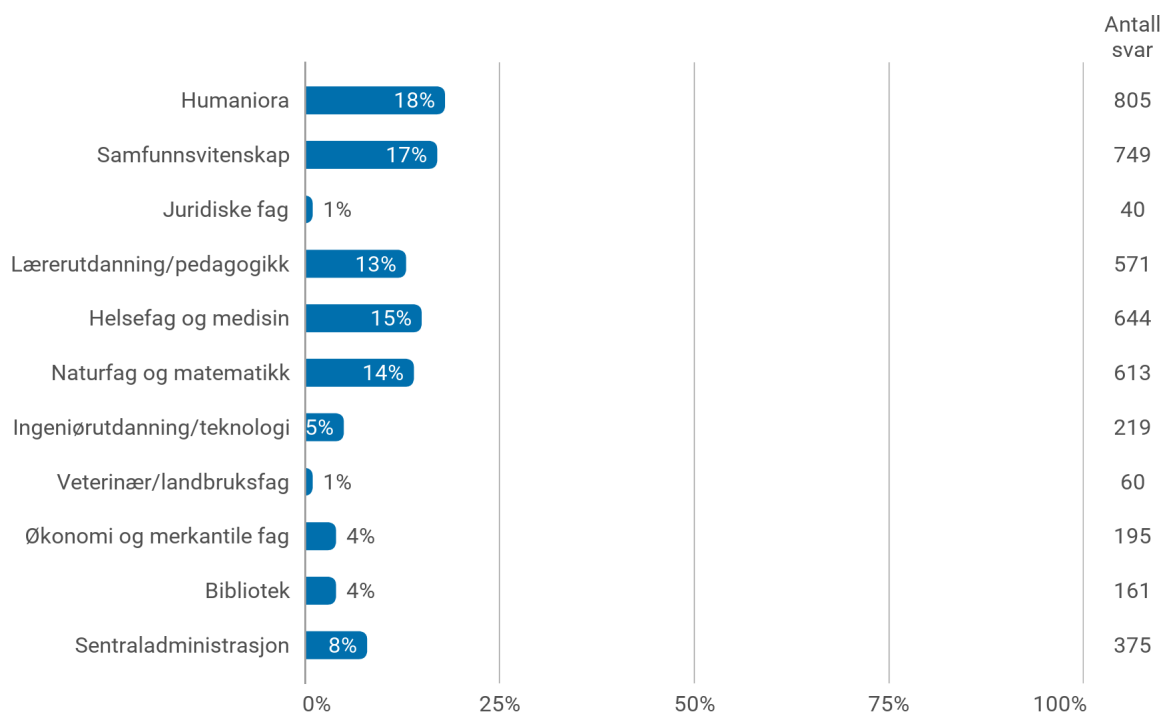
Det verste er usikkerheten og erfaringen om at det plutselig kan komme nye kutt/innsparinger hver dag. Staten som arbeidsgiver skylder oss forutsigbarhet i jobbene våre.

Det er grundlæggende blevet uetisk at tiltrække unge talenter til universitetsforskning taget arbeidsbetingelserne i betragtning.

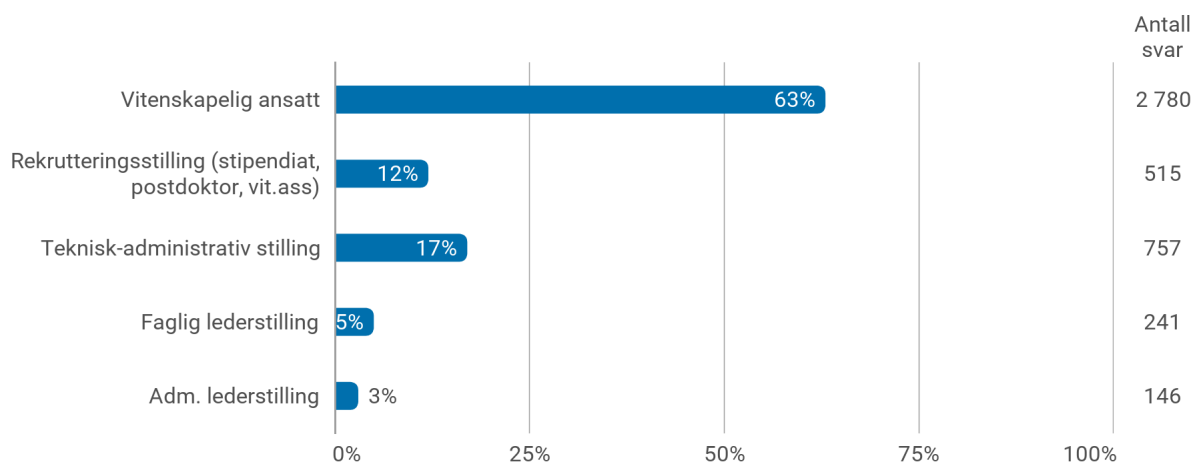
4. Om respondentene

Undersøkelsen ble sendt ut og avsluttet i uke 44. Den gikk til Forskerforbundets medlemmer som har hovedansettelse ved et universitet eller høyskole, både private og statlige. Over 4 200 personer svarte, noe som utgjorde 33 % av alle som fikk undersøkelsen tilsendt. Vi vet utsendingen havnet i en del spam-filter, og den var bare åpen én uke, så det er uklart hvor mange vi faktisk har nådd ut til. Svarprosenten er imidlertid noenlunde lik ved de fleste institusjonene og den er spredd proporsjonalt på fagområder i tråd med vår medlemsmasse. Det tatt i betraktning mener vi undersøkelsen er godt representativ. Vi oppfordret alle til å svare, uavhengig av om de var påvirket av nedskjæringer eller ikke. Likevel kan vi anta at tilbøyeligheten til å svare er størst blant dem som faktisk har merket kuttene eller er varslet om nært forestående nedskjæringer.

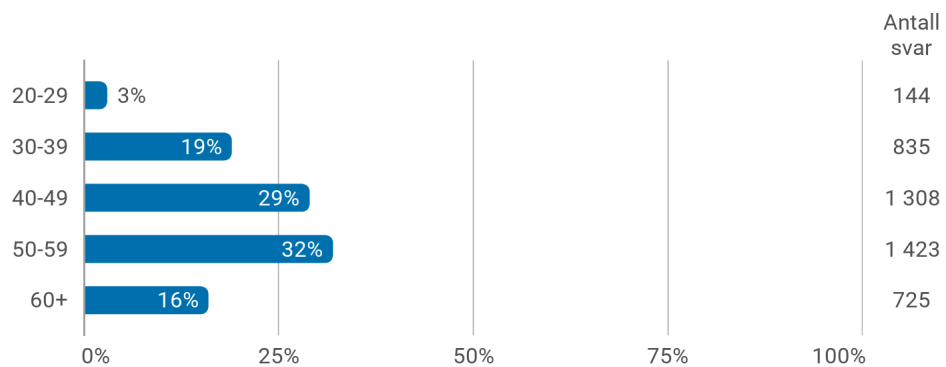
Figur 8 Fagområde/sted hvor respondentene er ansatt

Figur 9. Respondentenes ansattgruppe

Figur 10. Respondentenes alder

FORSKER FORBUNDET

- Forskerforbundet er landets største og ledende fag- og interesseorganisasjon for ansatte i forskning, høyere utdanning og kunnskapsformidling.
- Forskerforbundet er tilsluttet Unio – hovedorganisasjonen for universitets- og høyskoleutdannede.
- Forskerforbundet arbeider for høyere lønn og bedre arbeidsvilkår for medlemmene.
- Forskerforbundet ivaretar medlemmenes interesser i forsknings- og utdanningspolitiske spørsmål.

Forskerforbundet

Postadresse: Postboks 1025
Sentrum, 0104 Oslo

Besøksadresse:
Tullins gate 2, Oslo

Sentralbord: +47 21 02 34 00
post@forskerforbundet.no